

NOVA PRAVA

Gredništvo in uprava v Ljubljani,
Gradišče št. 7. — Telefon št. 77.

NARODNO-SOCIJALISTIČNI TEDNIK

Marčnina: 4 Din., za izposojnino
6 Din. na mesec. Izhaja ob sobotah.

Dr. Ivo Politeo, Zagreb:

V eri obznane ali — niti Radić, niti Pašić!

Prizadevanje nas, narodnih socijalistov, da pride do sporazuma med Srbi, Hrvati in Slovenci, je znano; znano pa je tudi naše naziranje, da tega sporazuma ne moreta izvesti dve tako nasprotujoči si stranki, kakor sta radikalna in Radićeva, izmed katerih je prva povrh tega buržujska in brezvestno strankarska, dočim je druga stanovska in do utopizma nerealna. Kljub temu smo se zatajevali v tem našem naziranju, ko so se pričela pogajanja med obema strankama in odkritosrčno smo želeli, da bi pogajanja uspela, kajti četudi bi sam vrag izvedel sporazum, glavno je, da do njega pride. Žalibog se je naša bojazen izpolnila, ker sta si obe stranki postali zopet krvni nasprotnici in od sporazuma smo danes bolj oddaljeni, kot kdaj prej.

Kdo je temu kriv? Krivo je temu ono svojstvo obeh strank, kakor smo ga gori opisali. Sporazum mora biti trajen in iskren, toda takšen ne more biti med dvema takima strankama in dvema takima voditeljema. Pašiću ni šlo za sprazum, ampak samo za to, da okrepi homogeno radikalno vladno, a Radić je bil sicer za sporazum (toda samo nekaj časa, ker je bil sila trmoglav in sam po sebi pomeni zaničanje vsakega sporazuma), vendar ne toliko radi sporazuma samega, kolikor radi tega, da se izvleče iz zagate, v katero ga je spravila lastna nerealna politika. Javnost je to instinktivno čutila, zato se niti ni toliko povpraševala, ali pride do sporazuma, marveč se je vprašanje glasil, kdo od teh dveh bo prevaran: ali je Radić dorastel Pašiću, ali bo »baja« stric Pašić tudi Radića potegnil?

Odgovor so nam dali dogodki: Pašić je naklestil Radića, pa še kako ga je naklestil! Glavna Radićeva moč je obstojala v tem, da si je domišljeval in to vedno tudi naglašal, da je Pašićeva vlada odvisna edino od njega in kadar bi se mu poljubilo vreči jo, da je dovolj, da se pojavi v parlamentu. No, zgodilo pa se je, da Radić danes, četudi bi hotel priti v parlament, ne bi mogel tega storiti, ne da bi pri tem doživel blamažo. On bi bil močan samo z verificiranimi mandati, a se mu še niso verificirali. To odvisi od Pašića; ali je na to premodri Radić pozabil? In tako Pašić danes sigurno obvlada parlament in državo in na neumnosti hrvatskega kmečkega vodje gradi sebi ceneno slavo »prvega našega državnika«. Kar pa je najhujše, je to: v parlamentu se obravnavajo za narod tako važni zakoni, kakor je vojaški zakon, zakon o dvanajstih letih itd., a Radić ne more preprečiti sprejema teh zakonov z vsemi svojimi težkimi nedostatkami. Glejte, do kam je dovedla nespametna abstinenčna politika g. Radića! Vse njegovo kričanje, vse njegove grožnje namesto da bi oslabile paševanje današnje vlade, jo še podkrepjujejo. Radić je na višku svojega divjanja, ali tudi Pašić je na višku svoje moči, na žalost pa se ne more reči, da je tudi zlo v naši državi doseglo svoj višek.

Mi torej obsojamo g. Radića, ali moramo enako nepristransko priznati, da bi sporazuma z radikalcem ne mogel izvesti; čeprav bi si na vsi moč prizadeval. Enostavno zato ne, ker radikalcem nočejo sporazuma, oziroma nočejo takega sporazuma, ki bi zadovoljil vsa tri plemena našega naroda. Sporazum namreč predpostavlja revizijo ustave, predpostavlja decentralizacijo, predpostavlja objektivno in pravično politiko, a vse to bi pomenilo konec radikalne hegemonije. Oni vladajo s pomočjo nesporazuma. Zato je povsem odkritosrčno in ne-

opravičeno zgražanje radikalcev nad g. Radićem, kakor da je on vsemu kriv. Ne, oboji ste krivi!

No, še hujše pa je to, da so radikalcem sedaj začeli preganjati Radićev blok z obznano! V tem se v resnici odkriva vsa pretkanost njihove politike. Kajti Radić govori danes ravno tako bedasto, kakor je govoril pred pogajanjem za sporazum in za časa pogajanj. On ne daje danes nič več povoda za preganjanje, kot ga je dajal prej. Ako ga torej prej niso preganjali, ga tudi sedaj ne bi smeli. Pač pa moramo celo trditi, da daje Radić v zadnjem času manj povoda za preganjanje nego prej. On je predvsem vendarle pokazal voljo za sporazum; on je vrgel iz bloka franckovce, ker so iz hrvatskega vprašanja hoteli napraviti mednarodno; on je v zadnjem času celo šestokrat naglašal, da hoče postaviti svoje kandidate po celi državi, po Vojvodini, Makedoniji, Srbiji itd., a to pomeni, da Radić opušča svoje dosedanje ozko plemensko hrvatsko in se postavlja na širše, jugoslovansko, državno stališče. Ravno to je ono, kar smo mi, narodni socijalisti, vedno govorili in govorimo: današnja vlada ni škodljiva samo nam, temveč tudi Srbom, celi državi. Zato je ne moremo odstraniti s separiranjem in na plemenski osnovi, marveč tako, da se vsi Jugoslavlani, vsi Srbi, Hrvati in Slovenci — v kolikor nam je i ostali program skupen! — zedinimo in skupno nastopimo. Radić je torej vedno bližji temu, da se hrvatsko-slovensko vprašanje rešuje v državi, a nikakor ne izven nje. Tudi hoče radikalna vlada, vidič ravno v tem pogubo zase, odvrniti Radića s prave poti in zato ga preganja celo z obznano. V času, ko postaja njegov razvoj vedno bolj državni, ga ona proglašajo za protidržavnega in se poslužuje napram njemu istih metod kakor napram komunistom.

Sedanje postopanje radikalne vlade napram Radiću je naravno proti interesom države (četudi je v interesu radikalne hegemonije!) No, mi moramo to izrabljanje obznane obsoditi tudi zato, ker je bila Radićeva politika koncem konca izzvana in vzdrževana z onim zlom v državi, katerega radikalna vlada že pet let — sedaj z demokracijo, sedaj s klerikalci, sedaj s Turki — ampak vedno ona in zopet ona izvršuje. Radikalna vlada, ki je toliko zla storila državi, a posebno na ideji narodnega edinstva in jugoslovanstva, nima moralne pravice, da se postavlja v pozicijo branitelja države, edinstva in naroda. To je tisto, kar moramo tmeti vedno pred očmi, kadar presojamo današnje odnose radikalcev napram Radiću. Vedeti pa moramo tudi to, da do danes zakon o zaščiti države ni nikoli služil zaščiti države, ampak samo zaščiti radikalne ali demokratske vlade. In kakor ga je vlada uporabila proti komunistom in ga danes uporablja proti Radiću, tako bi ga bila v stanu uporabiti tudi proti nesumljivim državnim in jugoslovanskim elementom — samo, da se pokažejo njej posebno nevarni. Zato se mi, narodni socijalisti, ne bi čudili, ako bi tudi mi bili proglašeni za protidržavne in postavljeni pod obznano! Zato je interes in dolžnost vseh poštenih elementov v državi, da se bojujejo in protestirajo proti tej zlorabi obznane, in to celo takrat, kadar se ista izrablja proti nasprotni stranki, kakor je Radićeva.

O nas, narodnih socijalistih, ne more biti dvoma, da stojimo ne samo na socijalističnem, ampak tudi na državnem (jugoslovanskem) stališču. Ravno tako ne more biti dvoma o tem, da obsojamo i Radića i njegov blok (četudi nam je njegovo počenje v marsičem razumljivo). Toda vse to nas ne more pripraviti do tega, da odobrimo postopa-

nje vlade g. Pašića. Mi pobijamo ravno tako naše radikalice kakor Radićevce, a morda obsojamo radikalice tembolj, ker se more Radiću veliko bedarij oprostiti, ker ne ve revež, kaj dela, dočim g. Pašić zelo dobro ve, kam vodi njegovo postopanje!

Hotel sem, da tu neoporečno poudarim našo obsodbo nad politiko Radićevcev, a istotako nad politiko današnje vlade, katere ne uživa zaupanja večine, kaj šele celega naroda, vlad, katere v Sloveniji ni dobila niti enega, a med Hrvati samo par mandatov; — hotel pa sem naglasiti to obsodbo politike gosp. Pašića tudi zato, ker sem opazil, da so v Sloveniji precej naklonjeni, da postopanje g. Pašića in njegovo zlorabo obznane opravičujejo z neumnostmi g. Radića. Te neumnosti obstoje in so velike, a one se morejo pobijati z drugimi sredstvi nego je obznano. One bi se pobile s pošteno jugoslovansko, napredno in socijalno politiko, pobile bi se z vladanjem v duhu pravice ter socijalnih in ekonomskih reform. Dokler tega ni, so obznane, pa bile naperjene proti komurkoli, krivica, igranja in celo zločin proti državi.

V sredi teh dveh ekstremnih pravcev v politiki, kakor je ona radikalcev in Radićevcev, moramo mi, narodni socijalisti, iti srednjo pot, katere ravno zato, ker je jugoslovanska in socijalistična, vodi k blagostanju delovnega ljudstva v Jugoslaviji. Vse zlo, ki so ga doslej zagrešile razne stranke, a posebno radikali in Radićevci, ima vsaj to dobro stran, da je dokazalo, da imamo mi prav. To velja tudi za poslednja pogajanja, pri katerih je Pašić potegnil Radića. Treba je paziti, da se tako ne zgodi s celo javnostjo, s celim narodom, kakor se je to dosedaj žalibog že večkrat zgodilo.

Pripomba uredništva: Članek prinašamo, da slišijo naši somišljeniki mnenje o današnji politični situaciji tudi od strani naših zagrebških somišljenikov.

Podravske:

Gesslerjev klobuk.

Da spada Švica danes med najbolj svobodne in srečne države v Evropi, ve vsakdo. Vedno pa ni bilo tako. Laskomni Habsburžan Albrecht I. je bil jako razkačen nad svobodoljubnimi Švicarji, ki so drzno vedno iznova zahtevali, da se jim potrdijo stare svobode. Da jih vkroti, jim pošlje trde sodnike, ki jih naj tako dolgo tlačijo in brez usmiljenja zatirajo, da si kmetje sami pozele postati tlačani habsburške graščine. Najgrozovitejši med sodniki je bil krvolok Gessler Bruneški, ki je sam izrekel nebroj krivičnih sodb in se bogatil brezmejno na račun izkoriščane množice. Prišlo je do zarote na gori Rütli, tako pravijo stare knjige. Gessler je slutil zaroto, ter hotel preskusiti kmete. Dal je postaviti na trgu v Stari vasi drog, ter nasaditi nanj grofovski klobuk z ukazom, da se mora temu znaku grofovske oblasti spodobno nakloniti vsak mimoidoči. Dva birača sta stražila dan in noč drog, da zgrabita vsakogar, ki se ne bi pokoril sodnikovemu povelju. Posledica tega početja je bila svetovnoznani Telov mojsterski strel na jabolko vrh glave lastnega sina, nasilna Gesslerjeva smrt in nakonec popolno osvobodjenje svobodoljubnega rodu.

Zakaj vse te stare, znane zgodbe? Zato, da dokažemo, da se zgodovina vedno iznova ponavlja, da niso do današnjega dne izginili ne Gesslerji, ne birači ob grofovskih klobukih na visokih drogih. Tudi Jugoslovonom cvete dvomljiva sreča domačih Gesslerjev, tudi Jugoslavlani morajo uklanjati glave pred

grofovskimi klobuki zaščitenimi od nebrojnih ostrih bajonetov. Gorje drznemu Telu posebno še, ako je državni uradnik, ki ne bi pridvignil klobuka pred znakom na visokem drogu. Takoj ga zgrabijo surove biraške pesti in ga obsodijo demokratsko-radikalni Gesslerji k strelu na glave lastnih otročičev. Pri tem opravilu pa se jim cedijo usta medenih besedi o — svobodi, bratstvu, enakosti.

»Glej, smešna krinka, opičji obraz —

To boginja svobode je pri nas!»

Naši krmiljarji in njim uslužno časopisje najde seveda tisoč opravičb za vsako še tako »svobodoljubno« dejanje, saj je nameraval vladni predlog preiskati v zloglasnem členu 4 § 7 celo obisti državnemu uslužbencu, če nimajo mogoče nekoliko republikanskih bacilov v sebi. Toda, vprašamo, je li treba vsega tega?

Državni uslužbenec živi danes z malimi izjemami v skrajno obupnih razmerah. Plača, ki jo dobiva ne zadostuje niti za pol mesca več. Krivda ne zadene uradnika, ki opravlja slejkoprej vestno svoj posel, temveč kraljevo vladno in brezbržni parlament. Ker vidi, da mu od te strani ni pričakovati pomoči, se udaja v obupu republikanskim idejam. Tako je prišlo, da imamo danes na drogu čl. 4. uradniškega zakona — Gesslerjev klobuk. Ali je tega treba?

Redki uradniki so se pred svetovno vojno pečali pri prečanju s politiko. Večina je mirno sodelovala pri najrazličnejših kulturnih društvih in napravah, se pečala v prostem času z umetnostjo, literaturo in športom, ter se bore malo brigala za politična vprašanja. Kvečjemu je prihajal v poštev še nacionalni moment, ki je bil prečanom važnega gospodarskega pomena. Gotovo ni moglo biti uradniku vseeno, ako mu je odjedal doma najboljša mesta tujec, sam pa je moral v tujino s trebuhom za kruhom. V obče pa je bil v svojem poslu kolikor toliko neodvisen, spoštovan in preskrbljen za celo življenje. Državna služba je bila vestnemu uradniku vir in temelj skromnemu, a gotovemu zaslužku.

Zdaj pa v nacionalni državi je postal uradnik prava igrača v rokah vladajočih strank, ki protežirajo lastne pristaše, zapostavljajo ostale, ter uvajajo korupcijo v velikem. Nadvse težavni gmotni položaj nekoruptne večine povzroča obup, ki preti vsak trenutek izbruhniti v očitnem upor proti brezbržnim vladajočim krogom. Dejstvo je, da se širi republikanizem tudi med uradnimi kategorijami kot protest proti neoljalnostim kraljeve vlade, ki vidi težki gmotni položaj podrejenih organov, ne da bi priskočila na pomoč. Svarimo parlament in vladno pred reševanjem perečega vprašanja z Gesslerjevimi klobuki, ki bi mogli roditi — Tele in privesti državo v še večji kaos. Zasigurajte državnemu uslužbencu položaj, v kakršnem se je nahajal pred vojno, in depolitizirajte ste uradništvo brez sile in pritiska! Dajte mu, kar zahteva in zasluži z delom, dajte mu solnce in življenja!

Politične vesti.

Aneksija Reke.

Navzlic jasnim določbam rapalske pogodbe in santmargheritskih konvencij hoče italijanska vlada anektirati Reko. Mussolini se pripravlja na volitve. Aneksija Reke naj bi služila Mussoliniju za volilni »šlager«, da pritegne na svojo stran vso nacionalistično Italijo. Italijansko časopisje je že pričelo živahno kampanjo, ki naj pripravi revolucijonarni akt Mussolinijeve vlade. Po italijanskih vesteh naj bi po aneksiji Reke dobila naša država Baroš, Delto in del Kastavske občine, kakor tudi

Ancino v posest in uporabo za 99 let. V nasprotju z italijanskimi poročili, pa podaja Ninčič optimistične izjave, da je naše razmerje z Italijo najboljšo in noče o aneksiji Reke ničesar vedeti. Da bi bil tudi optimizem Ninčiča upravičen!

Nedoslednost slovenskega učiteljstva.

Preteklo nedeljo je zborovalo slovensko učiteljstvo v Ptuj. Tajniško poročilo je ugotovilo, »da združeno slovensko učiteljstvo pozdravlja »Orjuno« kot odlično narodno institucijo, kot krepko nositeljico narodne in državne ideje«. Ugotovitev tajniškega poročila je zbor vzel na znanje brez debate. Prav tako je pa zbor po drugem svojem referentu ugotovil, da je Združenje jugoslovanskega učiteljstva »stanovsko strokovna in kulturna organizacija, osnovana na temelju državnega in narodnega edinstva ter na načelih naprednih, vzgojnih in kulturnih idej, a z jamstvom politične in verske svobode«. Čudimo se, kako je mogoče, da se učiteljstvo na eni strani izreka za »Orjuno«, dočim na drugi strani povdarja, da je učiteljska organizacija strogo stanovska in kulturna institucija. Toliko uvidenosti bi že bilo pričakovati od učiteljstva, da ne bi zašlo na svojem zborovanju v taka protislovja. »Orjuna« je demokratska organizacija. Če učiteljstvo pozdravlja »Orjuno«, pozdravlja edino demokrate in se s tem postavlja strogo na strankarsko stališče. Če je pa to v interesu učiteljske organizacije, je drugo vprašanje. In še nekaj: Učiteljska organizacija je doslej polagala največjo pažnjo na vzgojo in kulturo srca. S pozdravi »Orjuna« se pa priključuje učiteljstvo sili pesti, ki s kulturno srčnostjo gotovo nima nobenega opravka. Tudi na to bi moralo pomisliti učiteljstvo, preden se priključuje pretepaškimi ideologijam.

Umik klerikalcev.

Vodstvo SLS je v nedeljo, dne 8. t. m. zborovalo v Celju. Strankin načelnik dr. Korošec je poročal o političnem položaju in zagovarjal klerikalno avtonomistično stališče, ki se ne razlikuje od federacije. SLS je prišla do prepričanja, da je še daleč čas, ko bo mogoče uresničiti vsaj del klerikalnega separatističnega programa. SLS tudi ne upa več, da bi ji lahko pomagalo pri udeležitvi njenih političnih namer konfuzno Radićevo demagoško. Zato so se klerikalci pričeli umikati. Nedeljska seja vodstva SLS je bila inscenirana predvsem zato, da se klerikalni prvaki opravičijo pred svojimi volilci, zakaj so se odločili, podpirati v Beogradu radikalno vladno. Obenem so hoteli klerikalni veljaki zadušiti odpor onih radikalnih elementov v svoji stranki, ki so zahtevali, da SLS poslanci zapuste narodno skupščino. Strankini zaupniki so z večino konservativnih glasov sklenili, da naj poslanci SLS v Beogradu vodijo lojalno opozicijo proti vladi, ki sicer lahko kriči, za kulisami pa poskuša zagotoviti klerikalcem različne koncesije. Na vodstveni seji SLS je prav posebno prosil ljubljanski klerikalni podžupan dr. Stanovnik, naj se nikar poslanci preveč ne kregajo z vlado, ker se zna zgoditi, da radikalci ne bodo več mirno gledali katastrofalnega gospodarstva klerikalno-komunistične večine na mestnem magistratu v Ljubljani. Kakor rečeno, konec konca vodstvene seje SLS je bil ta, da so klerikalci zlezli pod klop in se odločili proti Radiću in za Pašića. Druga tudi ni bilo pričakovati.

Svetovni pregled.

LABOUR PARTY.

Pred tedni je imela velika angleška delavska stranka (Labour Party) svoj letni strankin zbor. Angleška delavska stranka je dosegla pri zadnjih volitvah izredno velike uspehe in je računati, da si s prihodnjimi volitvami osvoji odločujočo moč v državi.

Pogrešno bi pa bilo, če bi mislili, da se angleška delavska stranka poslužuje v dosegu svojih ciljev taktike, kot jo opazujemo pri drugih socialističnih strankah na svetu. Nasprotno! Angleška delavska stranka je uverjena, da doseže za delovni razred koristi, če usmeri udejstvovanje socializma le v okvirju, ki odgovarja angleškim razmeram. V nasprotju z rukso revolucijo zagovarja delavska stranka načelo, da se doseže socialistični družabni red le z evolucij-

sko politiko. Strankin zbor je tudi z ogromno večino odklonil vsak stik z angleškimi komunisti.

Posebno značilno je bilo obravnavanje na strankinem zboru, ki zadeva vprašanje državne oblike in nacionalne obrambe. Neka strankina organizacija je predlagala zboru resolucijo, kjer bi se naj stranka izrekla, da kraljeva družina že danes ne predstavlja nobene potrebne sestavnega dela britske ustave. Druga organizacija je pa predložila resolucijo, kjer se strankino parlamentarno zastopstvo pozivlja, da najodločneje nastopi proti vsaki oboroževalni akciji. Obe resoluciji je pa strankin zbor z ogromno večino odklonil.

Proti republikanski resoluciji je govoril po nalogu eksekutive George Lansbury, ki je sicer izjavil, da je republikanec, vendar je pa mnenja, da kraljevine in plemstva ni smatrati za vzroke revščine. Sovražnik, proti kateremu se moramo vsi bojevati, je le kapitalistični sistem. Lansbury je naglasil, da so vsi poslanci, bodisi komunisti ali socialisti, prisegli na zakonito ustavo in če bo imela enkrat stranka moč in voljo odrediti, da kralj ni del britske ustave, se bo to vprašanje lahko rešilo brez posebnih težav. Glede oboroževanja je izjavil Henderson, da bi sprejetje tozadevne resolucije prisililo stranko, povedati ljudstvu, da s tistim trenutkom, ko si osvoji moč v državi, odpravi vojsko, morsko in zračno flotilo. Kaj takega pa stranka ne more storiti. Obramba države je tudi za delavsko stranko obvezna. Angleške države ni mogoče zavarovati brez mornarice. Dokler se bodo druge države oboroževale, tudi Angleška ne sme prezreti dolžnosti, da z vojsko zaščiti svoje ljudstvo pred vsakim sovražnikom. Vprašanje oboroževanja se da rešiti le z internacionalnimi ureditvami, če se pridobi prav posebno militaristično močne države za to, da se doseže miren sporazum med vsemi narodi. Resolucija glede oboroževanja je bila nato odklonjena z 808.000 zastopanimi glasovi proti 2924 glasovom.

Ravnptako je strankin zbor z ogromno večino odklonil resolucijo, ki zahteva, da strankino vodstvo odločneje kot dosedaj, nastopi proti zatiranim narodom britske države. MacDonald je k tej resoluciji izjavil, da so interesi zatiranih narodov najboljše zaščiteni pred angleškim imperijalizmom, če se delavska stranka okrepi.

Zbor delavske stranke je s svojimi sklepi povedal, da je uspešen boj proti imperializmu in militarizmu mogoč le z mednarodno ureditvijo. Če bi se le ena država razorožila, bi pomenila delna razorožitev na svetu okrepitev militaristične moči držav, ki se razorožitveni akciji niso priključile.

Jugoslovanske socialistične stranke se rade sklicujejo na angleško delavsko stranko. Upamo, da bodo to tudi odlej še večkrat storile. Iz sklepov zadnjega strankinega zbora se lahko marsikaj nauče glede taktičnega uveljavljanja socialističnih stremeljenj. —aa.—

BOLGARIJA.

Ministrski predsednik Cankov je izjavil, da hoče njegova vlada socialni mir, ki naj pomeni konec nasilnega režima bivše agrarno-razredne vlade. Evropa naj ve, da se ne bo našel pаметen Bolgar, ki bi hotel vreči bolgarski narod v novo vojno. Bolgarija hoče z vsemi svojimi sosedi živeti v prijateljskih odnosih. Vendar pa morajo sosedne države upoštevati upravičeno željo bolgarskega naroda, da se mu omogoči prost dohod do morja in to v interesu miru in procvita balkanskih narodov. — V Stambolijskijevi zapuščini se je našel »Načrt ustave za veliko jugoslovansko carstvo«. Načrt predvideva eksistenčno vzajemnost med Srbijo in Bolgarijo. Bodoči jugoslovanski car se naj izvoli potom plebiscita. Iz bodoče jugoslovanske države naj bi bili izključeni Hrvati in Slovenci. Težišče nove države bi naj bilo Egejsko morje. Gotova poročila vedo povedati, da je prišel Stambolijski sestavljati načrt ustave po niškem sporazumu in na inicijativo srbskih politikov.

— Čevlje kupujte od domačih tovarn tvrdke Peter Kozina et Ko., z znamko Pe-ko, ker so isti priznani najboljši in najcenejši. Glavna zaloga na drobno in debelo v Ljubljani, Breg 20 in Aleksandrova cesta 1.

Socijalna politika.

Socializacija.

Na kongresu nemško-avstrijskih socialno-demokratskih strokovnih organizacij je referiral dr. Ellenbogen o skupni gospodarski organizaciji in med drugim omenil tudi to-le:

Ponovno bo zopet nastalo vprašanje, če pridemo do politične moči, kako se naj zgradi pozitivni socializem. Za časa socialne revolucije po svetovni vojni je manjkal vsak pozitivni program, da bi se po njem uvedel socialistični družabni red. Če je bila le katera dežela zmožna uvesti socialistični red, je bila to Nemčija, kjer ni samo znanstveni socializem na višku ter ga obenem najboljšo razumeva delavstvo, ampak je tudi kapitalistično dosegla najvišjo mero zrelosti in razvoja. Toda kaj smo videli? Nič drugega kot pogrešne ukrepe. Nemška komisija za socializacijo je izvedla edino socializacijo premogokopov, ki je pa imela za posledico zopet edino neskončno obogatene premogokopnih magnatov in nezaslišano korupcijo delavstva. Vsi drugi visokoleteči socialistični poskusi so izginili brez sledu, ker so bili v popolnem nasprotju z resničnim življenjem. Na Ruskem je bila posledica nepravilnih socialističnih poskusov popolno razdejanje celokupnega gospodarskega ustroja. Sovjeti v Rusiji so zato primorani vračati se k primitivnim podlagam gospodarstva in končno k metodam, katerih se poslužuje kapitalistično gospodarstvo. Vse nesmotrene socializacije so povzročile le uničenje celokupnega delavskega pokreta. V Nemški Avstriji nismo sledili nezrelim poskusom, ampak smo posvečali največjo pažnjo ustanavljanju skupnih gospodarskih zavodov, ki pomenijo resničen korak do splošne socializacije.

Ne smemo pozabiti, da živimo še sredi kapitalističnega reda in da zadenejo vsi poskusi, da bi se izvedlo skupno gospodarstvo, na najhujše nasprotstvo pri buržoaziji. Če pomislimo na težkoče, je neprecenljive važnosti, kar dosežemo že z ustanavljanjem skupnih gospodarskih zavodov, tovarn, produktivnih zadrug in konsumov. Z ustanavljanjem takih skupnih gospodarskih zavodov ustvarjamo prve predpogoje za splošno socializacijo vseh produktivnih sredstev.

Čim več imamo skupnih gospodarskih zavodov, tem bolj smo v položaju, dokazati prebivalstvu, kako napačno je misliti, da je le privatno gospodarstvo izvršljivo. V skupnih gospodarskih zavodih je pa tudi prilika, vzgojiti si delavski naraščaj, ki bo zmožen prevzeti vodstvo produkcije v svoje roke, tako v strokovnem, kot v moralnem oziru.

Socializacije ni mogoče izvesti z dekreti in zakoni, ampak z delom od spodaj navzgor. Najvažnejše je praktično delo v skupnem gospodarstvu, ki je poskusno torišče za končno izvedbo socialističnega gospodarstva. Če bomo šli po tej poti, potem nas čas ne bo našel več nepripravljenih, kot nas je našel v dneh po zaključku svetovne vojne. —aa.—

Socialno zavarovanje na Češkoslovaškem. Poslanski zbornici je bil predložen nov zakonski načrt o socialnem zavarovanju, ki ne obsega zavarovanja samo iz vrst delavstva, ampak upošteva tudi male obrtnike in poljedelce. Izdatki za novo socialno zavarovanje bi znašali za državo letno 600 milijonov. Kritje je zasigurano z oddajo premoženja gospodarsko imovitih slojev, ki bi prinesla državi 2 milijardi čeških kron. Oddaja premoženja je bila zamišljena na Češkoslovaškem že l. 1919 in se je takrat izvršil tudi popis. Izvršila se bo pa sedaj, ter dohodek porabil v kritje stroškov za socialno zavarovanje. Povprečna letna renta zavarovalnine bo znašala 2000 Kč. Med industrijskimi kapitalisti je veliko gibanje, da se prepreči tak zakon.

Mezdna gibanja na Madžarskem. Vsled rastoče dražnje se je začelo mezdno gibanje delavstva v vseh industrijskih podjetjih. Delavci transportnih podjetij in krovci so že stopili v štrajk. Življenjske potrebščine so se zvišale zadnji mesec za več kot 53 odstotkov.

Izseljeniška konferenca se bo vršila na predlog Italije in bo obravnavala naseljevanje in izseljevanje v evropskih

in izvenevropskih državah. Združene države v Ameriki in Brazilija so se že izrekle, da odpošljejo na to konferenco svoje delegate.

Brezposelnost v Angliji je znašala 25. junija 1.200.000 delovnih moči, to je za 3548 več kot pretekli teden.

Brezposelnost v Nemški Avstriji se je zadnje tedne izdatno zmanjšala. Skupno število radi brezposelnosti podpiranih znaša 100.000. Sredi meseca marca je bilo brezposelnih 170.000.

Iz stranke.

Ustanovitev okrožne organizacije NSS v Kočevju. V nedeljo, dne 8. julija dopoldne so se zbrali v Kočevju zastopniki narodno-socialistične misli iz kočevskega okrožja, da položijo temelj okrožni organizaciji NSS za kočevski okraj in s tem zadostijo sklepu letošnjega strankinega zbora. Ustanovna konferenca se je vršila v dvorani gostilne tov. Beljana, ki je bila okrašena z narodnimi zastavami, med katerimi se je ponosno vil krasen prapor naše kočevske krajevne organizacije. Konferenco je otvoril strankin podnačelnik tov. Juvan z navdušenim nagovorom, na kar je bil za predsednika zborovanja izvoljen tov. Ličen. Ta je z vspodbujajočimi besedami dal duška veselju, da je ravno kočevski okraj prvi, ki je sledil strankinemu sklepu, da se imajo osnovati okrožne organizacije. S tem smo pokazali tudi onim zajcem, ki so pljunili na prapor narodnega socializma, ter se za skledo leče udinjali kapitalistični buržoaziji, da se tudi brez njih razvija ideja, kateri bodo nekoč še neprostovoljno malikovali. Nato sta o notranji politični situaciji in o pomenu organizacije govorila zastopnika načelstva tovariša Juvan in Rupnik, za kočevsko krajevno organizacijo pa tovariš Miklavčič. Izvoljen je bil odbor okrožne organizacije s predsednikom tov. Ličenom, tajnikom tov. Turdijem in blagajnikom tov. Miklavčičem na čelu. Enoglasno izvoljeni odbor nam je porok, da je okrožna organizacija v rokah najboljših naših tovarišev, katerih požrtvovalnost in odločnost lahko zaviha marsikateri odbor katerekoli strankine inštitucije v Sloveniji. — Nedeljska konferenca v Kočevju je dostojno in odločno pokazala, da ni več mesta za malodušne in da se le z delom, vstrajnim, resnim in neprestanim delom da izvrševati in uresničevati program narodnega socializma, ki edini vodi k notranji konsolidaciji naše edinstvene države in k svobodi izpod kapitalističnega jarma. Okrožna organizacija naše stranke s sedežem v Kočevju pa je treba še prav posebej pozdraviti radi tega, ker pomeni za nas Kočevje ne samo važno industrijsko, marveč tudi važno narodno postojanko.

Mesečna poročila kraj. organizacij NSS. Na naš zadnji poziv, da morajo kraj. organizacije določiti strankinemu tajništvu mesečna poročila na podlagi okrožnice, izdane mesca junija, so se odzvale nekatere kraj. organizacije, da skličejo seje in na njih razpravljajo o vsebini dotične okrožnice, ter nam nato dajo odgovor. Vsako poročilo, ki ga je treba zanjepred podati vsak mesec, se prečita na seji strankinega načelstva in se o njem razpravlja. Nekatere kraj. organizacije so šle zelo vestno na delo, dočim so med njimi tudi take, ki svojih dolžnosti ne izpolnjujejo v polni meri. Zato jih ponovno pozivamo, da vpošljejo poročila, ker bo strankino načelstvo na prihodnji seji osrednjega izvrševalnega odbora podalo o tem predmetu svoje poročilo.

Strokovni vestnik.

Nemški petlini.

Bojevitost in nadutost petlinov je obče znana stvar. In če se človek preobrazi v bojevitega in nadutega možakarja, mu navadno pravimo, da je petelin. O takih sloveskih petlinih bomo danes izpregovorili. Na Polzeli je »nacionalizirano« nemško podjetje Velenemca Wildija, ki prebiva že dolgo vrsto let med Slovenci, izsesava slovensko kri in nima pri tem poslu časa, da bi se naučil slovenskega jezika. Ta Velenemec je v zadnjem času postal sila bojevit, ker si je nadel najnujnejšo nalogo, uničiti delavsko strokovno organizacijo, ki sloni na narodnem in socialnem programu.

Da izvede započeti boj kar najlepše, je angažiral dva vredna mu brata in sicer obratovodja inž. Laccoto in paznika Post-a. Ta dva gospoda sta nemško-avstrijska državljana, ki kaj rada pozabljata, da odjedata slovenskemu življu kruh in da gostujeta v Jugoslaviji. Pa kaj gostujeta? Gostuje menda samo inž. Laccot, medtem ko se je Post utihotapil v našo državo. Ta trojica Velenemcev kar divja po petelinje, ker se je narodno-čuteče delavstvo zbudilo in se organiziralo, da zaščiti svoje narodnostne in socialne pravice. — Da bi bil boj uspešnejši, pa mora biti pri vsakem takem »nacionaliziranem« podjetju nekdo, ki štiti Nemca-kapitalista pred domačimi razbojniki, vsaj za take ima g. Wildi svoje delavce. In na Polzeli se je znašel Slovenec g. Ivan Tomažič, ki v škodo Slovence štiti nemške privandrance. Še nikoli nismo bili osebni in prav neradi objavljamo imena kogarkoli-sibodi. Toda tu ne moremo zamolčati imena, ker hočemo, da ima tudi širša javnost vpogled, kako se pri nas »nacionalizirajo« podjetja in kake zastopnike postavljajo »nacionalizatorji« za zastopnike naroda. Če ne bi bil g. Tomažič pristranski, se ne bi moglo zgoditi, da bi bil slovenski delavec odpuščen radi tega, ker je na nesrečo Slovence in predsednik narodne strokovne organizacije in ker to zahteva in hoče velenemški paznik, ki prihaja pijan v službo, išče dlako v jajcu, jo najde, in odpusti žrtev. To se ne bi moglo zgoditi, če bi zastopnik slovenskega kapitala štiti Slovence in če bi bil mož na svojem mestu.

V tovarni na Polzeli se je torej pričel boj. Nemški petelin so vzrojili, postali so naduti in bojevit. Vsaka gospodinja se znebi podivjanega petelina, da mu enostavno odreže glavo. Mi glav ne bomo rezali, pre-pričani pa naj bodo Velenemci na Polzeli, da bomo njihovo bojevitost ohladili. Inž. Laccot-u in pazniku Post-u bi priporočali, da se pripravljajo na pot v blaženo domačijo, ker le tja spadajo oni, ki ne znajo ceniti slovanske gostoljubnosti.

Delavstvo na Polzeli je napovedani boj sprejelo in vsa slovenska javnost ga bo podpirala, da iztrebimo enkrat te nemške škodljivce iz naše domovine.

Polzela. V nedeljo, dne 8. t. m. smo imeli pri nas društveni shod NSSZ, kate-rega so se udeležili skoraj vsi tukajšnji člani, tako, da je bila dvorana prenapolnjena. Shod je otvoril tov. Artink, ki je po zdravju podal besedo strokovnemu tajniku tov. Kravos-u, ki je v daljšem govoru orisal trpljenje slovenskih delavcev pod avstrijskimi rablji — nemškimi kapitalisti, ter njihovo trpljenje pod sedanjimi gospodarji Nemci, ki se skrivajo pod firmo »nacionaliziranja«. Njegov stvarni govor je bil pozdravljen z burnim aplavzom. K besedi se je oglašil tudi tajnik Št. Pavelske podružnice, ki je obljubil, da bo stal Št. Pavel na straži in vsestransko podpiral svojo novo sestro na Polzeli. H koncu se je prijavil k besedi preprost delavec, ki je opisal »socialnost« nemških gospodarjev s tem, da je povedal, kako ga je podjetnik nahrulil, ko je poprosil za povišek svoje plače, ker s tem, kar ima, ne more živeti niti sam, nikari da mora skrbeti tudi za ženo in otroke. Dejal mu je, da vsi skupaj podjetnika nič ne brigajo. — Na predsednikov predlog je delavstvo izreklo soglasno in popolno zaupnico osrednjemu vodstvu NSSZ in posebej še strokovnemu tajniku, na kar se je nadvse dobro uspešni shod zaključil.

Iz seje osrednjega vodstva. Na zadnji seji je osrednje vodstvo izreklo članu osrednjega in upravnega odbora tov. Ivanu Fabjančiču, ki je zapustil Slovenijo in odložil odborniška mesta najlepšo zahvalo za vzorno in požrtvovalno delovanje v korist organizacije. Članu osrednjega vodstva tovarišu Pustu je izreklo sožalje na izgubi soproge. Dalje je sklenilo, da se vrši prihodnja seja upravnega sveta v nedeljo, dne 12. avgusta t. l.

Shod NSSZ na Dobravi. Z ozirom na mezno gibanje je sklicala naša podružnica preteklo nedeljo strokovni shod v hotelu g. Zajca. Tov. Brandner iz Ljubljane nam je obrazložil sedanj položaj delavstva z ozirom na mezno gibanje in veliko potrebo strokovne organizacije na nar. soc. podlagi. Dokazal je, da zahtevajo ne samo koristi, ampak tudi čast našega delavstva, da se organizira v narodno-socialni strokovni zvezi, katera se ne bori samo za zboljšanje gnotnega položaja delavstva, ampak tudi za to, da se da na domači zemlji prednost našemu domačemu delavstvu. Tov. predsednik Stankovič je med splošnim navdušenjem zaključil shod. Več delavcev je zopet pristopilo k naši zvezi.

Sestanek NSSZ na Jesenicah. Preteklo nedeljo se je vršil v gostilni Ravhekar sestanek strokovno organiziranega delavstva. Razpravljalo se je o predstojećem meznem gibanju delavstva KID. Centralo NSSZ je zastopal tov. Brandner. Konstatiralo se je, da je naša organizacija na boj pripravljena.

Kočevje. Občni zbor tukajšnje podružnice NSSZ se je vršil v nedeljo, dne 8. t. m. ob 3. uri pop. v gostilni pri Beljanu. Občnemu zboru, ki je bil mnogoštevilno obiskan je predsedoval predsednik tovariš Sičen, ki je uvodoma pozdravil navzoče, posebno še mnogoštevilno navzoče brate Hrvate-rudarje. Po poročilih odbora je dobil besedo predsednik osrednjega vodstva iz Ljubljane tov. Juvan, ki je obrazložil veliki pomen strokovnih organizacij, podal sliko programa NSSZ, kakor tudi smernice za bodoče delovanje podružnice. Njegov stvaren in jednat govor so zborovalci burno pozdravili. Bratom Hrvatom je izpregovoril v njihovi materinščini tovariš prof. dr. Peterlin, ki je tudi orisal pomen strokovnih organizacij in pozval zborovalce, da se priključijo vrstam NSSZ. Hrvat tov. Buriac je orisal trpljenje rudarja po lastnih izkušnjah in pozival Hrvate naj pristopijo v narodno in socialno strokovno zvezo. Pri volitvah je bil soglasno izvoljen stari odbor na čelu mu predsednik tov. Sičen. Pri slučajnostih sta se oglašila še k besedi tov. Rupnik in Miklavčič, ki sta pozivala rudarje k vztrajnosti v boju za socialne pravice, nakar je predsednik zaključil lepo uspešni občni zbor. Po občnem zboru se je prijavilo lepo število novih članov, kar dokazuje, da je NSSZ na pravi poti in da bo novi odbor imel za seboj lepo četo, ki bo odstranila posledice skrahiranega komunističnega režima, ki je paševal v Kočevju. — Rudarji-trpini v Kočevju, na delo za lepšo in boljšo bodočnost! —k.

Mladinski vestnik.

»Mladost« v Trnovem priredi v nedeljo, dne 15. t. m. svojo prvo »Beneško noč« na lepem Krzetovem vrtu v Mali čolnarski ulici 17. Popoldne ob 4. ure naprej bo raznovrsten spored: ribolov s krasnimi dobitki, tekma v vrečah, zbijanje lonca itd. Tako, da bo polno smeha in zabave. Zvečer ob 9. uri bajna razsvetljava in raketi. Pri tej priliki pride tudi starodavni ljubljanski povodni mož, ki ugrabi prelepo Urško in jo odpelje v svoje podvodno kraljestvo. Za plesateljine igra posebna godba. Vstopnina 3 Din. Naj nihče ne zamudi te prireditve! Vabljeni so tudi vse ljubljanske in zunanje organizacije!

Tedenske novice.

Ajmo, mi Sokoli! Kam pa? V Dolnji Logatec dne 5. avgusta k otvoritvi Sokolskega doma!

Občni zbor Zveze Jugoslovanskih železničarjev. V nedeljo, dne 8. julija se je vršil 9. redni občni zbor ZIJ v Ljubljani, ki pomeni zopet velik korak naprej v razvoju narodnih železničarskih organizacij v Jugoslaviji. Na zadnjem kongresu narodnih železničarskih organizacij v Beogradu so bila sprejeta enotna pravila za vso državo. Ta pravila je sedaj občni zbor ZIJ kot prvi sprejel tako, da tekom prihodnjih dveh mesecev dobimo enotno udruženje jugoslovanskih narodnih železničarjev za vso državo. Na čelu novega društva bo poseben centralni odbor, izbran od pokrajinskih odborov. Pokrajinski odbori se ustanove v vseh večjih železničarskih centrih. Za sedaj so predvideni pokrajinski odbori v Ljubljani za Slovenijo, v Zagrebu za Hrvatsko in Slavonijo in Dalmacijo, v Sarajevu za Bosno in Hercegovino, v Subotici za Vojvodino in v Beogradu za Srbijo. Po potrebi se ustanovi še pokrajinska odbora v Nišu za Južno Srbijo in v Splitu za Dalmacijo. Na ta način dobe narodni železničarji po štiri in pol letnem smotrenem delu enotno kompaktno organizacijo. Občnega zbora so se udeležili delegati iz Srbije, Bosne in Hrvatske. Prispela pa je tudi sedemčlanska delegacija Jednote čeških narodnih železničarjev pod vodstvom poslanca Buřivala in predsednika Prochaska. Čehi so bili navdušeno pozdravljeni kot stari bojevniki in voditelji še izza predvojnega doba, ko so vodili Ligo slovanskih železničarjev, ki je osobito od l. 1911 do 1914 igrala jako važno vlogo pri brambi narodnih pravic slovanskih železničarjev pred germanizacijo. — V torek se je vršila skupna seja centralnega odbora in češke delegacije, na kateri so bili sprejeti važni sklepi za bodočnost. Vse-

limo se smotrenega nastopa naših narodnih železničarjev. **Le neustrašeno in dosledno naprej po začrtani poti!**

Preklarija za ljubljanski mestni licej. Župan dr. Perić je odredil, da se letošnji jesen v I. razred mestnega liceja več ne sprejema. S tem bi bil storjen prvi korak, da se ukine licej, ne glede na formalni sklep obč. sveta. — To je seveda zelo zbudilo naše demokrate, ki imajo svoj posebni interes na tem zavodu; ne zaradi zavoda kot takega, ampak zaradi gotovih gospodov, ki na zavodu neomejeno in samolastno gospodarijo, in pa zato, ker tiči v tem zopet dokaz, kako demokrate izgubljajo pozicijo za pozicijo. — Mi, kot socialisti, na tem zavodu nismo zainteresirani, ker imamo res dosti drugih enakovrednih zavodov in srednjih šol za našo mladež in pa, ker smo za štedenje v mestni hiši. Sicer pa naj se gospodje zmenijo med seboj, kakor hočejo, radi nas tudi z lasanjem.

Ljubljanske smodnišnice ostanejo na ljubljanskem polju, ker ni pare za premostitev. Na drugi strani pa Ljubljana zaradi teh smodnišnic ni prav nič v nevarnosti. Tako je odgovoril vojni minister na interpelacijo poslancev. Zopet klobuta več!

Italijanski izzivanje. — Na Reki in njeni okolici se zbirajo regularne vojaške čete v vojni opremi. — Na Triglav pride 15. t. m. en bataljon italijan. vojaštva, kjer hočejo razviti italijansko zastavo, dasi je Triglav naš!

Tragična smrt štirih klerikov. — Pretečeni pondeljek so v okolici Brezna nad Mariborom v Dravi utonili štirje duhovniki (ozir dva župnika, en novomašnik in en bogoslovec). Hoteli so se pripeljati z brodom čez vodo. V sredi Drave, ki je tam silno deroča, pa se je utrgala vrv in voda je odnesla čoln proti bližnjemu mostu, kjer se je prekucnil. Brodnik se je rešil, ostali štirje so utonili.

THE REX Co., Ljubljana
Gradišče 10. • Telefon št. 268 int.
Klobučevinaste podloge za pisalne stroje.

Gospodarstvo.

Koliko je vreden dinar?

	Ta teden	Prejšnji teden
	dinarjev	
100 švic. frankov stane	1630.—	1615.—
100 franc. frankov	550.—	552.—
100 laških lir	400.—	399.—
100 čeških kron	285.—	277.—
100 nemških mark	0.03	0.09
100 poljskih mark	0.068	0.09
100 avstrijskih kron	0.13275	0.13
100 ogrskih kron	0.12	1.90
100 bolg. levov	88.—	85.—
100 dolarjev	9400.—	9200.—
100 angl. funtov	43300.—	42500.—

Curiška borza.

	10. julija	3. julija
	švicarskih frankov	
100 dinarjev je stalo	6.06	6.25
100 franc. frankov	3390.	3400
100 laških lir	24.60	24.80
100 čeških kron	17.425	17.17
100 nemških mark	0.0021	0.0034
100 poljskih	0.0045	0.0045
100 avstrijskih kron	0.0082	0.008075
100 ogrskih	0.067	0.065
100 bolg. levov	5.80	5.50
100 dolarjev	579.50	572.50
100 angl. funtov	2640.—	2612.—

Tajinstveni morilec deklet.

(Pravica ponatisa pridržana.)

(Nadaljevanje.)

»Zato pa Diku, oziroma Edvardu, kakor se imenuje sedaj,« ga strupeno prekine Eliza.

Jim stisne pesti.

»Ah, če predvsem — saj me razumeš Eliza — potem mi ta mladenič ne more več delati zapreke.«

»Toda on je zelo odločen in pogumen mož.«

»No — jaz pa trdim, da je izgubljen, ako — nadaljuje z zamolklim glasom — »se ni več bati Jaka.«

»O to bom pa že jaz sama uredila.«

»Ali si se v resnici odločila, da izvršiš to drzno, nevarno početje?« jo vpraša Jim v dvomu.

»Zakaj pa ne? Ali ti že zopet uhaja pogum v hlače? Dovolj dolgo sem ti morala prigovarjati, predno si se odločil za moje naklepe. Sedaj morava delati, da jih tudi izvedeva!«

»Pomisli, da je vse skupaj zelo riskantno!«

»To je tvoje mišljenje. Jaz se pa prav nič ne bojim in ti hočem dokazati, da so slabotne ženske mnogokrat bolj pogumne kot močni moške.«

»O, strahopeten nisem.«

»To ravno ne, zato pa boječ in neodločen. Bojiš se, tega ne moreš tajiti. Jaz se pa tajinstvenega moža prav nič ne bojim, umreti mora!«

Jim se bojazljivo ozira proti vratom kot da pričakuje da strašni mož vsak hip vstopi v sobo.

»Ne boj se!« ga zasmehuje Eliza. »Jaka ni doma.«

Jim skuša svojo bojazen zakriti ter razkačeno reče:

»Če bi le te vlačje policijske špijonke ne bil izpuštil. Že tako sem se veselil, če se najini načrti posrečijo, da ji pomagam na oni svet, sedaj je pa dovolil Jak deklici celo oditi domov.«

»Morda se ti pozneje kedaj posreči, da jo našetiš v mestu in zvašiš pod kako pretezo semkaj?« de Eliza malomarno.

»Mnogo mi je ležeče na tem, da jo dobim v roke. Čaka jo strašna, mučna smrt kot plačilo, da me je spravila v ječo.«

»Govoriva o čem drugem,« reče Eliza surovo. »Kadarkoli omeniš to deklico, mi je vedno tvoja nezvestoba pred očmi. Tvoje-ga vetrenjaštva še nisem pozabila!«

Jim takoj konča pogovor o tem predmetu.

»Izvedbo najinega načrta odloživa tedaj do onega dne, da dvigne Teror zaklade iz morskih globin in jih prinese semkaj?«

»Da, Jim, do tedaj morava vsekakor počakati.«

Jim se dvigne, da bi odšel.

»Sedaj moram iti. Tovariši že čakajo name na vlačilcu. Sicer sem pa vse podvzel in izvršil, da se prikupim možem, povsem tako kot si mi priporočala.

Eliza zadovoljno pokima svojemu ljubimcu in ga spremi do vrat. Potem se pa vsede na divan in prične sanjati o svojih drznih naklepih za bližnjo bodočnost.

Policija pred novimi ugankami.

Kot znano, ozdravi čas vse rane in tudi največji dogodki se s časom pozabijo. Pri Jakobem dejanju in nehanju se ta rek vsekakor ni mogel uresničiti, kajti komaj se je na njegov zadnji umor nekoliko pozabilo, je s kakim novim grozodejstvom že zopet poskrbel, da se prestrašeni duhovi niso mogli pomiriti.

Na vsak način je umor soproge polkovnika Maca Donnella vzbudil vsestransko pozornost in dal snov nebrojnim govoricam. Nobenega dvoma ni več, da išče strašni mož svoje žrtve celo v najvišjih krogih in jih tudi najde. Marsikateri lepi grešnici iz teh krogov bije srce že nemirno, če začuje ime tajinstvenega moža. Dasi se še ni približala doba, v kateri si mestni prebivalci iščejo oddiha na deželi, vendar zapuščajo meščani v velikem številu London pod pretezo, da hočejo uživati razvedrilo, kate-rega nudi v vroči poletni dobi življenje na deželi, v resnici pa se hočejo ogniti Jakovi maščevalnosti.

Mrzlično delovanje in pozvedovanje celotne londonske policije nima niti najmanjšega uspeha. O tajinstvenem morilcu deklet ni mogoče odkriti nobene sledi. Eдина oseba, ki je videla Jaka, sobarica polkovnika Maca Donnella, more le precej povedati.

Tudi iz Temze dvignjeni policijski parnik da oblastvom dovolj gradiva za nadaljnje razmišljanje. Vsi izvedenci soglasno pritrjujejo mišljenju, ki ga je izrazil inženir o priliki, ko je dvignil parnik.

Šef kriminalne policije in detektiv Davis imata nebroj tajnih razgovorov, katerih predmet je vedno Jak; vse to pa ostane istotako brez uspeha. Jak je bil še vedno prost.

Danes imata oba uradnika zopet tajno sejo. Vsled dosedanjih neuspehov sta že povsem obupana. Slednjič reče šef:

»Jaz sem že vložil prošnjo za vpokojitev in dopust iz službe.«

Davis s strahom začuje to novico. Kriminalni šef pa pobito nadaljuje:

»Zalibože pa so mi prošnjo odbili in mi z zelo laskavimi izrazi dali razumeti, da sedaj nikakor ne morejo pogrešati mojega delovanja. Jasnó je, da so mi prošnjo odbili le vsled tega, ker pri sedanjih razmerah nihče ne prevezeti mojega težkega in odgovornega mesta. Povsod mi je nesreča za petami!«

»Seveda, vaša milost. In kaj vse smo v zadnjem času podvzeli? Zločince celega

Londona smo že vtaknili v luknjo, toda Jaka ni bilo med njimi.

Službujoči stražnik vstopi in javi:

»Policijski narednik Gordon prosí vašo milost za razgovor v zelo važni zadevi.«

»Naj vstopi!«

Takoj nato se pokaže na pragu stari uradnik.

»No, Gordon? Kaka poročila prinašate?«

Stari uradnik javi po službenih predpisih s precej mračnim obrazom:

»Vaša milost, moja hči se je vrnila!«

»Kaj, Molly Gordon, naša špijonka?«
vzklikneta šef in Davis hkratu.

»Da, vaša milost!«

»Kje pa je deklica pravzaprav tičala?«

»Tega mi noče povedati,« odgovori Gordon z jeznim naglasom.

Odgovorni urednik Anton Brandner.

Izdaja konzorcij »Nove Pravde«.

Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani.

IVAN JELAČIN, Ljubljana

Uvoz kolonijalne in špecerijske robe

Tvrška ustanovljena leta 1888.

81 Solidna in točna postrežba.

JOSIP PETELINC

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7

(blizu frančiškanskega mostu). 37

Kravate, srajce, palice, potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje in sedlarje.

Pozor! Gasilna društva!
Gasilske diplome
in razglednice

ima v zalogi H. Zupan, knjigovez, Ljubljana,
Tržaška cesta 24.

Jugoslovanska hranilnica in posojilnica

v Celju t. z. z. o. z.

Pisarna: CELJE, Aleksandrova ul. 4.
Najvišje obrestovanje vlog na hranilne knjižice in v tekočem računu brez vsakršnega odbitka. Hranilne vloge vezane na daljše odpovedne roke in večji vezani zneski se obrestujejo po dogovoru. Poštahranilniške položnice so na razpolaganje. Posojila pod ugodnimi pogoji. Eskomptiranje povzetij in trgovskih računov. **Uradne ure vsak delavnik od 8. do 12. in od 2. do 6. ure popoldne.**

Gradbeno podjetje

Ing. ĐURIĆ in DRUG.

Ljubljana, Bohoričeva 20.

Prava sredstva lepote, katera drže, kar obetajo!

že 23 let v vseh deželah preizkušena, hvaljena in priljubljena so prava Elza-lepota pospešujoča sredstva lekarnarja Feller.

Elza-obrazna pomada

zanesljivo varstvo proti solčnim pegam, solčni opeklini, lisam, hrapavi koži odstrani zajedavce, ogrce, nabore in vsakovrstne nečistosti kože, 2 velika porcelanasta lončka s pakovanjem in poštino 25 dinarjev.

Elza-lilijno mlečno milo

najmilejše in najfinejše milo lepote! Ideal vseh mil! Popolnoma neškodljivo, se jako dobro peni in je milega finega duha 4 velike kose s pakovanjem in poštino 35 din.

Elza-pomada za rast las

krepi kožo na glavi, zabranjuje, izpadanje, lomljenje in cepljenje las prhut in prerano osivelost i. t. d. 2 velika porcelanasta lončka s pakovanjem in poštino 25. dinarjev

En pokus zadostuje, da tudi vi rečete:

To je ono pravo!

Iščite v vseh poslovnica samo **prave** Elza preparate od lekarnarja Feller.

Različno: Lilijno mleko 6 dinarjev; brkomaž 3 dinarje; najfinejši Hega-puder Dr. Klugerja v velikih originalnih škatljah 15 dinarjev; najfinejši zobni prašek „Hega“ v patent-dozah 10 dinarjev; puder za dame v vrečkah 2 dinarja; zobni prašek v škatljah 3 dinarje, v vrečkah po 2 dinarja; sachet (dišava) za perilo 3 dinarje; šampon za lase 2 dinarja; rumenilo za obraz 12 pisem 12 dinarjev; najfinejše parfeme od 15 dinarjev dalje; cvet za lase 20 dinarjev, Elza-katranovo milo 5 dinarjev. Za različne predmete se pakovanje in poštino posebe računa.

Na te cene se računa še 5% doplatka. Naročila pisma adresirati:

Lekarnar E. V. FELLER, STUBICA DONJA
Elzatrg št. 357, Hrvatsko.

:: Izdelujem ::

po poljubnih modelih, po doposlani meri in po serijah normalnih mer vsakovrstne

krojne vzorce (muštre)

za dame in gospode. **Knafelj Alojzij**, strok. učitelj za krojaštvo Ljubljana, Križevniška ulica št. 2/1.

Naznanilo!

Cenjenemu občinstvu naznanjam, da sem otvoril v
Celju, Aleksandrova ul. 4

modno in
manufakturno trgovino.

Cene zmerne, postrežba točna!

Priporočam se za obilen obisk!

Jože Zabukošek.

Za vsa plesarska dela, lakiranje vozniških koles v ognju in lakiranje avtomobilov se priporoča

Tone Malgač

Ljubljana

Kolodvorska ulica št. 6.

Lečnik Anton

urar in juvelir

Celje, Glavni trg.

!!! Pozor !!!

Nova lekarna

„Pri Križu“

v Celju, Cankarjeva cesta št. 2.

Mr. Fedor Gradišnik

priporoča bogato zalogo vseh domačih in tujih zdravil.

Oddaja zdravila na račun

vseh bolniških blagajn!

Prometni zavod za premog

d. d.

v Ljubljani

prodaja

iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanški in trboveljski premog

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo

inozemski premog in koks vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno I^a čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in brikete.

Naslov:

Prometni zavod za premog, d. d. centrala v Ljubljani, Miklošičeva cesta 15/II.
Podružnica v Novem Sadu (Bačka).

90

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

PODRUŽNICE:

Maribor
Novo mesto
Rakek
Slovenjgradec
Slovenska Bistrica

Šelenburgova ulica št. 1 : (prej Slovenska eskomptna banka)

Kapital in rezerve Dinarjev 17.500.000*

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Brzjavlj: TRGOVSKA.

Telefoni: 139, 146, 458.

EKSPOZITURE:

Konjice
Meža-Dravograd
Ljubljana (menjalnica v Kolodvorski ulici)

83

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Ustanovljena 1900

Delniška glavica in rezervni zakladi cca K 150.000.000*

Ustanovljena 1900

Čekovni račun št. 10.509* — Brzjavni naslov; BANKA, Ljubljana. — Telefon št 261 in 413.

Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle. — — — Obrestuje vloge najugodnejše. — — — Prodaja srečke razredne loterije.

Podružnice: Brežice, Celje, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

O. BERNATOVIC 76
konfekcijska trgovina
Ljubljana, Mestni trg 5.